

Kitapsız bir mesleğin kitabı

Midhat Cemal KUNTAY

Dilimiz hitabetsizdi; ve bunun tabii neticesi olarak, hitabet te kitapsızdı.

Değerli Taha Toros bu ek-siği tamamladı, ve «Türk hatipleri» ismindeki kitabı ver-

di. Uzun emek mahsulü olan bu kitapta, eski Osmanlıcanın ve bugünkü Türkçenin hatiplerini, daha doğrusu hitabelerini okuyoruz.

Tanzimattan sonraki hatiplerden başlayan, ve bugünkü hatiplerimizle biten bu kitap, bir asırdan fazla zamanın «şifahî edebiyat» adamlarını, bize, isabetli bir şahadet parmağı işaretleriyle gösteriyor. Bu bakımdan eser, ilktir. «Bu bakımdan» kaydını koyuyorum, çünkü, sahte tevazuu bırakarak, ve kendimden bahsedeceğim için okuyucuların affını dileyerek söylemek isterim ki, «hitabet dersleri» ismiyle, bu mesleğin ilk kitabını benim vermiştim. İstanbulda kitapçı İlyas efendinin başlığı bu eser, hitabetin tarihçesini, ka-idelerini, ve meşhur adamlarını ihtiva ediyordu. Taha Torosun kitabı, tertip plânı bakımından büsbütün başkadır, ve bu itibar ile ilk eserdir. Türke ait olmamakla beraber Türkçeye ait olduğu için Adanalı şair Hayret hocanın «Suki Ukâz» ismindeki risalesinde «Kussibni Sâide» nin meşhur hitabesi, ve Arap hitabetinin tarihçesi vardı ki, açık Türkçeye yazılmıştı; bu eseri, bu vasfiyle düşünürsek, benim kitabım da ilk eser sayılmaz. Fakat başka bir millete ait olan hitabet mesleğinin hatiplerini ve tarihini ihtiva eden bir kitabın Türkçe yazılmış olması başkadır, ve Türk hitabetinin kitabını vermek başkadır.

Taha Toros sabırlı bir sây ile, bu ikinci «başka» yı verdi; ve bizim hitabetimizi bize gösterdi.

Yalnız, din farkı, milliyet ayrılığı ve parti başkalığı gözetilmiyerek, tarafsız bir sanat endişesiyle eserini veren Taha Toros, ikinci meşrutiyetin hatipleri arasında Nasuh efendi oğlu Hoca Mustafa Asım, ve hoca Sabri efendileri kitabına niçin almadı, bilmiyorum. Bilhassa üniversite hatipleri arasında çok ayrı bir yeri, ve çok başka bir tarzı olan sadrâzam Hakkı paşayı devirleri ihata eden, ve tetkikini Suriye mebusu Nakkaş efendi gibi ücra köselere kardaş sokan bu eserde mutlaka bulmalıydık. Fakat müellifin bize verdiği şeylerin çokluğu karşısında, vermediği şeylerin azlığını düşünmek, ve kendisini tebrik etmek lâzımdır.

Midhat Cemal KUNTAY

Kitapsız bir mesleğin kitabı

(Baştarafı 1 inci Sayfada)

Tanzimattan sonraki hatiplerden başlıyan, ve bugünkü hatiplerimizle biten bu kitap, bir asırdan fazla zamanın «şifahî edebiyat» adamlarını, bize, isabetli bir şahadet parmağı işaretiyle gösteriyor. Bu bakımdan eser, ilktir. «Bu bakımdan» kaydını koyuyorum, çünkü, sahte tevazuu bırakarak, ve kendimden bahsedeceğim için okuyucuların affını dileyerek söylemek isterim ki, «hitabet dersleri» ismiyle, bu mesleğin ilk kitabını ben vermiştim. İstanbulda kitapçı İlyas efendinin bastığı bu eser, hitabetin tarihçesini, ka idelerini, ve meşhur adamlarını ihtiva ediyordu. Taha Torosun kitabı, tertip plânı bakımından büsbütün başkadır, ve bu itibar ile ilk eserdir. Türke ait olmamakla beraber Türkçeye ait olduğu için Adanalı şair Hayret hocanın «Suki Ukâz» ismindeki risalesinde «Kussibni Sâide» nin meşhur hitabesi, ve Arap hitabetinin tarihçesi vardı ki, açık Türkçeyle yazılmıştı; bu eseri, bu vasfiyle düşünürsek, benim kitabım da ilk eser sayılmaz. Fakat başka bir millete ait olan hitabet mesleğinin hatiplerini ve taribini ihtiva eden bir kitabın Türkçe yazılmış olması başkadır, ve Türk hitabetinin kitabını vermek başkadır.

Taha Toros, sabırlı bir sây ile, bu ikinci «başka» yı verdi; ve bizim hitabetimizi bize gösterdi.

Yalnız, din farkı, milliyet ayrılığı ve parti başkalığı gözetilmiyerek, tarafsız bir sanat endişesiyle eserini veren Taha Toros, ikinci meşrutiyetin hatipleri arasında Nasuh efendi oğlu Hoca Mustafa Asım, ve hoca Sabri efendileri kitabına niçin almadı, bilmiyorum. Bilhassa üniversite hatipleri arasında çok ayrı bir yeri, ve çok başka bir tarzı olan sadrâzam Hakkı paşayı devirleri ihata eden, ve tetkikini Suriye mebusu Nakkaş efendi gibi ücra köşelere kadar sokan bu eserde mutlaka bulunmalıydık. Fakat müellifin bize verdiği şeylerin çokluğu karşısında, vermediği şeylerin azlığını düşünmek, ve kendisini tebrik etmek lâzımdır.

Midhat Cemal KUNTAY

